

T.C
GAZİ ÜNİVERSİTESİ
BEDEN EĞİTİMİ VE SPOR YÜKSEKOKULU
SPOR YÖNETİCİLİĞİ BÖLÜMÜ

TÜRKİYE'DE YÜZME FEDERASYONU'NUN TARİHİ

LİSANS BİTİRME TEZİ

Hazırlayan

YELİZ MERVE GÜNER

Tez Yöneticisi

Prof. Dr. İBRAHİM YILDIRAN

ANKARA
2007

1.GİRİŞ

Spor, beden ve ruh sa ğlığını korudu ğu ve olu ŝturdu ğu tarih boyunca bilinen bir gerçektir. İnsan yapısına uygun sporun çe ŝitleri iyi seçildi ği ve bilime dayanan kuralların uyguland ığı, e ğitim ile bütünle ŝmesi halinde insan beden ile ruhunun dinçlik ve dayan ıklılık kazand ığı hatta güzelli ğini sa ğladığı kesindir (12). İnsan yaşantısında spor, e ğitim ve yaşantı düzenini bozmadan yapılabilmesi ise önemli bir faktördür. Dünyamız insanlar ı renk, dil ve din ayr ıcalığına rağmen ortaklaşa uyguladıkları bir uğraş spordur, sporun bu denli güzellikleri ve olumlu geli ŝmelerini bünyesinde toplayabilen, insan vücuduna en faydal ı spor dal ı olan da yüzmedir (12). Yüzme, su içinde ve üstünde insan ın organlar ını uyumlu bir şekilde hareket ettirebilen ve insan faktörünün ki ŝisel çabaların sonucunda ortaya ç ıkan estetik spor ve yarışma ile gücünün kanıtlanması şeklinde yorumlayan dünya ve ülkemiz tıp dalında uzman kişilerin görüşleri böyledir (12). Yüzme sporunun, vucüt güzelli ğine, yurt savunmasına, sportif temaslara ve kazalardan kurtulmadaki önemine bakarak çok eski çağlara kadar dayandığını görürüz (5).

Yüzme, bütün spor dallar ının temelini teşkil eden bedeni ve ruhi özellikleri geliştirme imkanı sa ğlayan ana spor dallar ından biridir. Beceri, koordinasyon, dayanıklılık, sürat, çabukluk, esneklik ve hareketlilik özellikleri geliştirilerek kendine güven duyma, dostça oynama ve yarışabilme davranışları kazandırır (21).

Bireyin zihinsel, psikolojik, sosyolojik, fizyolojik, gelişimini amaçlayan spor etkinlikleri içerisinde, yüzme sporunun ayrı bir önemi vardır. Yüzme, eski çağlardan günümüze dek teknik ve stil bakımından büyük gelişmeler göstermiştir (21).

Ülkemizde her spor alanında büyük eksikliği duyulan Türk spor tarihini kanıtlayan belgelerin günümüze kadar gelememişi veya olanlarda gün ışığına çıkarılmamış olması spor tarihimiz için büyük bir şanssızlıktır (12). Spor olayları yüzme dünyamızı büyük ölçüde etkilemiş bugün için belki var olan belgelerin Türk spor kamuoyunda ve yüzme sporuna gönül verenlerin bilgisine sunulamamıştır (12). Yazılanların çoğu belgesel nitelikte olmayan kişisel düşünce ürünlerinden öteye gidememiştir. Her yönü sporların nitelik ve nicelik itibarıyla en görkemlisi ve görünüm estetiği olan yüzme sporumuzun daha da özendirici ve daha iyi tanıtılabilmek amacıyla federasyon tarihine ve yüzme tarihini araştırıp, bulunan kaynaklarla yüzme sporumuzun kronolojik bir sırayla belirtilmektedir (12).

Kaynak azlığı ve araştırma olanaklarının sınırlı olduğu ülkemizde yüzme sporunun her yönden ele alınıp araştırılarak bilimsel gerçekler içerisinde açıklığa kavuşturulması gerekir (21). Bu çalışmada yüzmenin tarihini dünden bugüne hatırlatıp, yüzme federasyonunun geçirdiği yönetsel değişiklikleri, teşkilat yapısını ve şu an özerk olan Türkiye Yüzme Federasyonu'nun tarihi geçmişi inceleyeceğiz. Yüzme federasyonunun ilk Su Sporları Federasyonu olarak kurulup en son ondan ayrılan olimpik branşların değerlendirilmesi, dönemlerdeki federasyon başkanları, ve uluslararası amatör yüzme federasyonu olan (FINA)'ya girişini değerlendireceğiz.

2. TÜRK YÜZME TARİHİ

2.1. Yüzmenin Tarihçesi

Yüzmenin tarihinin insanlıkla yaşıttır olduğunu söyleyebiliriz. İnsanoğlu, karada karşısına çıkan gölleri, nehirleri aşabilmek için, üzerlerine köprüler kurmayı, salları yapıp yüzdürmeyi düşünmeden, bu işi bedeninin gücüyle becerme yoluna gitmiştir (1). Ve bu yoldaki nice çabaları da ona yüzmeyi öğretmiştir. Daha doğru bir deyişle, yüzmeyi icat ettirmiştir. Kısacası yüzmeye, insanlığın yaşamındaki büyük bir ihtiyacın eseri olarak ortaya çıkmıştır (1).

Günümüzden yaklaşık 3000 yıl önce, eski Mısırlıların Nil Nehri'nde yüzdükleri bilinmektedir. Bir nehir uygarlığı olan Mısır'da yaşayanlar için yüzmenin belli başlı ihtiyaçlardan biri olduğu muhakkaktır (1). Öte yandan Cleopatra ile Antonius'un Nil Nehri'nde yaptıkları gezintilerde, içinde buldukları saltanat kayığından, nehirde yüzenleri seyrettikleri tarihi belgelerle sabittir. Diğer yandan yüzme sanatının eski Mısır'da prenslerin eğitim programı içinde yer aldığı görülür. Mısır yazısı hiyeroglif şekilleri içinde yüzmeyi belirten bir yan yüzme şeklinin bulunması da ayrıca dikkati çeker. Bu figür, günümüzden 5000 yıl öncesine tarihlenen bir testinin üzerinde de desen olarak yer almaktadır (1).

Milattan önce 13. yüzyıla tarihlenen, Hititler'e ait duvar resimlerinde de sırtüstü yüzen yüzücü figürlerine rastlanır. Aynı şekilde Göktürkler'e, Sümerler'e ve Etililer'e ait tabletler ve kabartmalarda da yüzme ile ilgili belgeler ve figürler dikkati

çekmektedir (1). Gılgamış Destanı'nda ise, Milattan 3100 sene öncesiyle ilgili yüzme menkıbeleri yer almaktadır (1).

Musevi kavminde de yüzmenin çok eski bir yeri bulunmaktadır (1). Babaların çocuklarına öğretmek zorunda oldukları üç şeyden birinin yüzme olduğu da, yine günümüze ulaşan tarihi belgelerle sabittir. Ayrıca tarihi bir otobiyografide, içindeki 600 kişiyle Adriyatik Denizi'nde batan bir yahudi gemisinden denize dökülenlerin yüzerek ertesi gün karaya çıktıkları öğrenilmektedir (1). Öte yandan, İsrail'in ilk hükümdarlarından Saül'ün (M.Ö. 1030-1010) oğlu Davud ile arkadaşı Jonathan'ın, savaşçılarıyla birlikte Şeria Nehri'ni yüzerek geçtikleri hikaye edilmektedir. Ayrıca "Zebur"un birkaç yerinde, dini bayram günlerinde yüzmenin yasak olduğuna değinilmesi de bu faaliyetin de denli yaygın olduğuna bir başka kanıttır (1). Eski Çin'de ise çocukların 10 yaşına geldiklerinde yüzmeyi, 15 yaşına bastıklarında da dalmayı mutlaka öğrendikleri yine tarihi belgelerden öğrenilmektedir (1).

Tarihi Olimpiyat Oyunları'nda yüzmenin hiçbir zaman programda yer almamasına rağmen eski Yunan sitelerinde bir şahıs hakkında sarfedilecek en aşağılayıcı sözün "Metenein, mete grammata (yüzmeyi ve okumayı bilmiyor)" olduğu bilinir (1). Ayrıca o çağlara ait vazo ve tabaklar üzerinde de yüzen insan figürlerine çok sayıda rastlanmaktadır. Bütün ilk çağ uygarlıklarında olduğu gibi, Yunanlılarda da esas olarak kollarla suyu alttan çekme ve bacakları makaslama hareket ettirmek suretiyle yüzmenin uygulandığı bilinmektedir. Ayrıca Homer'in destanlarında da yüzme yarışlarına değinilmektedir (1). Bir başka tarihi belgeden de Sunion kenti kıyısındaki Denizler Tanrısı Poseidon adına bina olunmuş tapınağın

yakınında yüzme yarışlarının yapıldığı öğrenilmektedir (1). Öte yandan eski Romalılar'da yüzmenin ön planda yer aldığı görülür. Roma İmparatorları Caligula (M.S. 37-41) ve Claudius (M.S. 41-54)'un boks, eskrim ve biniciliğin yan ısıra yüzme sporuyla da uğraştıkları bilinir (1).

Eski Romalılar, "Thermae" adıyla andıkları hamamlara da pek büyük önem ve değer vermişlerdi. Bu hamamların dev havuzlarında yüzme yarışlarının yapıldığına dair belgelerde dikkat çekmektedir. Milattan önce 25 yılında yapılan Agrippa hamamıyla başlayan bu moda, Neron, Titus, Tajan, Caracella ve Dioktetian hamamlarıyla en yaygın haline dönüşmüştü (1). Bugünkü Roma'nın merkezinde bulunan ünlü Dioktetian hamamının kalıntılarından, 100*150 metre boyutunda dev bir yüzme havuzunun yer aldığı görülmektedir (1). Bütün bunlar, dünyada yüzme ve yüzme sporunun tarihine ait günümüze ulaşan net bilgilerden bazı örneklerdir (1).

2.1.1. Eski Türkler'de Yüzme sporu

Yüzme, Türkoğlu'nun tanıdığı ve bilfiil meşgul olduğu en eski spor dallarından biridir. Türklerin, daha Orta Asya'dan göç etmeden ordaki nehirlerde ve göllerde yüzme sporuyla uğraştıkları bugün kesinlikle bilinen ve belgelerle sabit bir gerçektir (1). Halen Londra'daki ünlü British Museum'da bulunan tarihi bir kabartmadan Uygur Türkleri'nin yüzme yarışları yaptıkları açıkça görülmektedir. İşin en önemli ve en ilginç yanı ise, Uygur Türkleri'nin bugünkü modern krawl stiline tıpatıp uygun biçimde yüzdekleridir. Bu da krawl stilinin geçtiğimiz yüzyılın sonlarında Avustralyalılar tarafından bulunup ortaya çıkarıldığı ve oradan Dünya'ya

yayıldığı iddialarının çürüten bariz bir belde ve delildir (1). Coğrafi koşulların doğal bir sonucu olarak; deniz, nehir ve göl kıyılarında yaşayan toplumların yüzme ile uğraştıkları, hatta bunu bir yarışma şekline de dönüştürdükleri görülür (1). Nitekim Mezopotamya'da Dicle ve Fırat gibi iki büyük nehrin arasındaki bölgede yaşayan Asur ve Babiller'in de yüzme sporuyla uğraştıklarına dair belgeler mevcuttur. Öte yandan Hun Türkleri'nin de yüzme ve kürek sporlarıyla uğraştıklarına dair belgeler mevcuttur (1).

Yüzme sporunun Anadolu'ya, Orta Asya'dan göçen Türkler'le ulaştığı düşünülemez. Ancak Akdeniz ve Ege Denizi kıyılarında yaşayan tarihi toplumlara ve uygarlıklara ait yüzmeyle ilgili bir belgenin günümüze ulaşmamış bulunmasına rağmen, onların yüzmeyi bilmedikleri de elbette düşünülemez. Özellikle Akdeniz ve Ege kıyılarında büyük Uygarlıklar kuran toplumların gerek ticari ve gerekse savaş amacıyla denizci olanları pek çoktur. Yüzmeyi bilmeyen denizcilerin var olabilecekleri de ayrı ayrı yakının bir ihtimal değildir (1). Anadolu'nun kıyı Uygarlıkları insanların denize doğru çekerse onlara yüzmesini öğrettirmiştir. Yüzmesini bilen insanlarda hiç değilse bunu aralarında bir iddialaşma vesilesiyle yarışmalar haline de getirmişlerdir (1).

2.1.2. Türkiye’de İlk Yüzme Hareketleri

Türkiye’de yüzme sporunun gelişmesi şöyle bir evrim izler: Londra’da British Museum’da bulunan ve Uygur yüzücülerini anlatan, günümüzün yüzme stillerini yansıtan kabartmalar çok şeyi ifade eder. Bu kabartmalardaki Uygurlar ın yüzme figürlerinde kulaç at ırları çok ilginçtir. Özellikle Orhun ve Selenga nehirleri dolayında yaşayan Uygurların çok iyi yüzdükleri bilinmektedir (6).

Osmanlılarda ülke sınırlarının denizlere geniş alanda ulaşması ile birlikte yüzme hareketleri önem kazandı. Yüzmeye “Şinaverlik” yüzen kişiye de “Şinaver” deniyordu. Osmanlı Türklerinde iyi bir “kemankeş” yani okçu olabilmek için yüzme bilmek de zorunluydu. Sultan II. Beyazıt’ın yazı hocası Hamdullah efendinin evinin bulunduğu Üsküdar’dan denize girip “bağdaş” kurmuş biçimde yüzerek Topkapı Sarayı’na geldiği, dönüşlerini de aynı biçimde yaptığını ve bu yolculuğunu yaz aylarında bir çok kez tekrarladığını, o yılların çeşitli tarihi belgelerinde yer alır (6). Osmanlılar Anadolu kıyılarına indikten sonra denizciliğe önem ve değer verirken buna paralel olarak yüzmeyi de ön planda ele almışlardı. Ancak bu faaliyette ticaret ve savaş amacıyla denize yönelirken, bunun getirdiği bir ihtiyaçtan ortaya çıkmıştır(1). Yüzmenin bu ihtiyacın dışında ele alınması ise geçtiğimiz yüzyılın son yarısına rastlar. Geçtiğimiz yüzyılda, başta taht şehri olmak üzere, İzmir ve diğer bazı şehirlerinin kıyılarında kurulan ahşap konstruksiyon “Deniz Hamamları”, yüzme sporunun insanlarımız arasında sevilip yerleşmesinde en önemli etken olmuştur (1). Kıyılarda, deniz zeminlerine çakılan ağaç kazıkların arasına tahta perdeler çakılmak

suretiyle çevrilen ve denizin içinde oluşturulan havuzlar ve bunların çevrelerinde kurulan yine ahşap malzemeden yapılmış soyunma kabinlerinden ibaret olan bu deniz hamamları özellikle yaz aylarında kentlerde yaşayan halkın ilgisini ve hatta rağbetini çeken yerler olmuştur (1). Deniz Hamamları kısa zamanda öylesine büyük bir ilgi uyandırmıştı ki, bayanlar içinde ayrı bölümler yapılması gerekmişti. Kaç-göç devrinde Türk kadını da deniz hamamlarının bu özel bölümlerinde denize girip serinlemek ve yüzmek ihtiyacını karşılamak imkan ve fırsatını bulmuştur (1). İstanbul sahillerinin pekçok yerlerinde bu deniz hamamlarının kurulduğu görülür. Boğaz kıyıları, Moda, Kalamış, Fenerbahçe, Yenikapı, Bakırköy ve Adalar'da pekçok deniz hamamı kurulmuş ve faaliyet göstermişti (1). Moda ve Büyükdere'deki deniz hamamları ise bunların son örnekleri olarak 1960'lı yılların ortalarına kadar gelmişti (1). Bugün deniz ticaretimizin önemli bir merkezi olan Salı pazarı rıhtımının bulunduğu yerde de vaktiyle, yanında ahşap ve deniz üzerine çikan iskele biçiminde bir de gazinosu olan deniz hamamı mevcuttu. Bugün orada bir deniz hamamının var olduğunu düşünmek bile garip geliyor insana (1). Aynı şekilde İzmir Alsancak, Güzelyalı ve özellikle Karşıyaka sahillerinde de pekçok deniz hamamı sıralanırdı. İşte bu deniz hamamları, burada yüzmeyi öğrenen nice şampiyon yüzücüleri sinesinden çıkarmıştır (1). Bu nedenle o deniz hamamlarının Türk yüzme sporunun temelinde en önemli yeri aldığı düşünülür (1). Osmanlı İmparatorluğu'nun son zamanlarında yayılan sporla ilgili yayınlar arasında yer alan ve Seyfettin tarafından yazılan "Denizde ve Nehirde Yüzme Fenni" adlı kitap, yüzme sporu hakkındaki ilk eserlerden biridir (19). Eserin yayınlanma tarihi miladi 1903 (1319) olarak belirtilmektedir. Yüzme, yüzme kuralları ve stilleri ile yüzmenin faydalarının anlatıldığı birinci bölümden sonra, denizde meydana gelen kazalar ve kazazedelere

yapılacak yardım, kurtarma aletleri, denizin faydaları ve bazı hastalıkların tedavisindeki etkilerinin anlatıldığı ikinci bölümde, mercan inci ve sünger av konuları işlenmektedir. Yüzme hakkındaki tarihi bilgilerin yanı sıra konuların resimlerle desteklenmesi kitabı ilginç hale getirmektedir (19). Bu kitap Osmanlıdaki yüzme sporuna verilen değeri gözönüne çıkartmakta ve o zamanki yüzme yarışlarına bakıldığında olağanüstüdür (19).

Evliya Çelebi, Seyahatname'sinde Kağıthane Şenlikleri'nde yüzme yarışlarının yapıldığından bahseder. İstanbul halkının Salacak ve Kumkapı sahillerinde yüzme yaptığı ve kuralsız da olsa bazı yarışlar yapıldığı bir çok tarihi belgede yazılıdır. Bu yarışların şalvar ya da uzun iç donu ile yapıldığı biliniyor ancak yüzme stilleri hakkında bir bilgi bulunmuyor (6).

Osmanlılarda yüzme ile ilgili olarak Kaptan-ı Derya'ların günlüklerinde yer alan yarış ve şenliklerle ilgili bilgiler bulunmaktadır. Yüzme bilmeyen leventler, arkadaşları tarafından suya atılır, kendi çabası ile yüzmesi ve su üzerinde durabilmesi istenirmiş. Eğer başarılı olamazlarsa, iyi yüzme bilen leventlerden birkaçı suya atılır ve onu çıkarırmış. Bu durum "acemi levent" öz güvenini kazanıncaya kadar sürdürülmüş (6). Barbaros Hayrettin Paşa yüzmeyi çok sevdiği için boş zamanlarında leventlerinin de yüzmesini emretmişti. Ayrıca donanma eğitimi programında da yüzmenin yeri vardı. Yüzme öğretme yöntemlerinde şişirilmiş tulumlardan yararlanılıyordu (6). Donanmada diğer aktivitelerin yanı sıra yüzme yarışları da düzenlenirdi. Aralarda yarış düzenlenen gemilerin yüzücüleri, gemilerinin kenarlarında hazır olarak beklerlerdi. Bunlar verilen işaretle suya atılır,

karşılıklı olarak yüzerlerdi. Kural karşı gemiye de ğdikten sonra tekrar kendi gemilerine dönmekti. Gemisine önce ç ıkan yüzücü galip ilan edilir ve büyük bir coşkuyla karşılanırdı. Başarısız olan ise uzun bir süre gemisine al ınmaz, suda bekletilirdi (6). Osmanlı döneminin ilk zamanlarında yüzme bir spor olmaktan ziyade iddialaşma üzerine yapı lan yarışmalardan ibaretti. Daha çok “köpekleme” tabir edilen bir stil kullan ılırdı (6). Geçti ğimiz yüzy ılda İstanbul ve İzmir gibi şehirlerimizin k ıyılarında kurulan ah şap deniz hamamlar ının, yüzme sporunun sevilmesinde ve yay ılmasında önemli bir rolü oldu ğu kesindir (6). K ıyılarda denize çakılan ağaç kaz ıkların aras ına tahta perdeler koymak suretiyle olu şturulan bu hamamlar yaz aylarında büyük rağbet görürdü (6).

2.1.2.1. İlk Modern Yüzmeye Geçiş

Türkiye’de modern anlamda yüzme sporu 1910’lu yıllarda başlamıştır; fakat Türk yüzme tarihinin kökeni çok eskilere dayan ır (22). 1800’lü yılların sonlarında Türk gençleri sportif anlamda yüzmeyle tanışmışlar (22); Türkiye’de çağdaş anlamda yüzme sporuna at ılan ilk adım, 1873 yılında Mekteb-i Sultani yani Galatasaray Lisesinde gerçekleştirilmiştir (6). Okulun Fransa’dan gelen beden eğitimi öğretmeni M. Moiroux, aynı zamanda iyi bir yüzücü olduğundan, öğrencilerine yüzme dersleri de vermiştir. M. Moiroux daha sonra Yüzba şı rütbesiyle Tophane Askeri Sanat Mektebine öğretmen olmuş ve böylece çağdaş yüzme öğrenen gençlerin sayısında artış başlamıştır (6). Bu yıllarda Heybeliada’daki Mekteb-i Fünun- ı Bahriye yani Deniz Harb Okulu’nda yüzme öğrenme mecburiyeti vardı. Bu okulda öğrencilerin beline ip bağlanır ve ipin bağlı olduğu uzun sırtık bir başkası tarafından kaldırılarak

öğrencinin suda batmadan yüzme hareketlerini öğrenmesi temin edilirdi (6). Yüzmenin yarışma amacıyla uygulanması İstanbul'da yabancılar arasında görülürdü. Özellikle İngilizler'in düzenlediği yarışlarda, kıyıdan belli uzaklıktaki şamandıranın etrafından dönme ya da kıyıya paralel iki işaret arasında yüzme yapılırdı. Zamanla bu yabancıların arasına Türk gençleri de katılmaya başladı. Bunlar arasında Ahmet İhsan, Bedri Ziya ve Faik Bey ilk Türk yüzücüleri olarak bilinirler. Yüzme sporuna ilk yer veren kulüp Fenerbahçe'dir. Bu kulübün sporcularından Selahaddin Türsen Türkiye'nin ilk mukavemet yüzücüsü, Sait Sadettin Cihanoğlu ilk sürat şampiyonu olmuşlardır. Kemal Bey de ilk trampelen ve kule atlayıcısı olarak 1910 yılı sonrasında adını yazdıran yüzücülerdendir. Fenerbahçe'nin hemen ardından Galatasaray'da yüzme şubesini açarak ezeli rekabeti bu alanda başlatmıştır (6).

Beşiktaş, Ahmet Fetgeri, Tahir Bey, Fahrettin Bey ve Mahfuz Bey gibi başarılı yüzücüler yetiştirdi (6). Galatasaray'dan Şerefhüsamettin Bey de dönemin flaş isimlerindendi. Yüzmenin ilk yıllarında, özellikle "mukavemet" denilen uzun mesafe yarışları ilgi görüyordu. 1922 yılında yapılan Moda-Kınalıada yarışını kazanan Galatasaray'lı Fazıl Adnan Bey, Büyükkada-Fenerbahçe yarışını da 8 saat 15 dakika ile kazanmayı başarmıştır (6). Türkiye'de kısa mesafeli ilk resmi yarışlar 15 Eylül 1923 günü İstanbul'da yapılmıştır. İtalyan yüzücü Mai Cimmeri 100 metre yarışında birinci gelmiş, ikinciliği Fenerbahçe'den Raşit Bey, üçüncülüğü ise Galatasaray'dan Nejad Abud Bey kazanmışlardır (6). 1920'li yılların ortalarında Ankara'da oluşturulan havuzlarda yüzmeye heves vardı ancak düzen ve organizasyon kurulamamıştı (6).

Geçen yıllar içinde en önemli yarış 1928 yılında yapılan ilk İstanbul Yüzme Şampiyonasıydı. Kalamış Koyu'nda yapılan 100 metre yarışını Suat Erler Bey 1 dakika 27 saniyede tamamlayarak birinci oldu (6). İkinciliği Halil Dalhan Bey, üçüncülüğü ise Naili Moran Bey kazandılar (6). İlk 4x100 metre serbest yarışında ise yarı beline kadar su içinde bekleyen yüzücülerin kendi etapları sonunda arkadaşının uzattığı ele dokunması ile sürdürülen yarışta Suat Erler, Naili Moran, Şerefhüsamettin ve Lütfü Beylerden oluşan ekip kazandı. 1920'li yılların sonunda yüzmeyle ilgili gösteren kulüplerin sayısı artmaya başladı. Beylerbeyi, Moda, Beykoz, İstanbul Su Sporları gibi kulüpler bunlardan bazılarıdır (6).

2.1.3. İlk Türkiye Rekorları

1920'li yıllarda kulüplerin yüzmeyi ciddi olarak ele almaları ile birlikte, ilk önemli çalışmalar da başladı (22). 1922'de Moda-Kınalıada, Fenerbahçe-Kınalıada, Büyükkada-Fenerbahçe arasında uzun mesafe yarışları düzenlendi ve her üç yarışta da Galatasaraylı Fazıl Adnan kazandı (6). Fazıl Adnan'ın Moda-Kınalıada arasındaki derecesi, 3 saat 5 dakika, Fenerbahçe-Kınalıada arasındaki derecesi 3 saat, Büyükkada-Fenerbahçe arasındaki derecesi 8 saat 15 dakikaydı (22). İlk Türkiye Şampiyonası 1932 yılında yapıldı (6). Yarışlara İstanbul, İzmir, Kocaeli ve Bandırma bölgelerinden yüzücüler katıldı. Türk bayan yüzücülerinin lokomotifini Leyla Asım Turgut hanımdı. Öğrenimini yurt dışında yapan ve bu arada yüzme sporuna da gönül veren Leyla hanım, ülkeye dönüşünde bu spora Fenerbahçe kulübünde devam etti. Yüzme hamamlarında yüzmeyi geliştiren bir çok Türk kızı da kısa bir süre sonra

Leyla hanıma rakip oldular (6). Fenerbahçe'den Nüzhet, Vecihe, Süheyla hanımlar ve bayan Lola, Galatasaray'dan Naili Moran'ın kızkardeşi Nazlı Hanım, Beykoz'dan bayan Eva, İstanbul Su Sporları Kulübünden Cavidan hanım dönemin ilk bayan yüzücüleri oldular (6). O dönemde bayanlar 100 ve 400 metre arasındaki tüm yarışların rekortmeni Leyla Asım hanımdı ve 27 rekorundan bazıları uzun yıllar kırılmamıştır. Denizi ve yüzmeyi çok seven Atatürk'ün isteği üzerine 1933 yılında Yalova'da yüzme yarışlarının yapıldığı bilinmektedir(6). O döneme ait rekorlar aşağıda belirtilmiştir (2):

100 metre serbestte; Suat Erler: 1.28, 2. (2)

400 metre serbestte; Şeref Hüsam: 7.37, 8. (2)

100 metre sırtüstünde: Naili Moran: 2.34, 2. (2)

4*100 metre serbest bayrakta; Galatasaray takımı: 6.47, 7 ile ilk Türkiye rekorlarını kırmışlardır (2). Türkiye İdman Cemiyetleri İttifakı'nın kurulmasından (1923) sonra yüzme sporunda önemli bir dönem başlamıştı (1). Düzenlenen ilk resmi yarışmalar, ilk şampiyonlar, ilk rekorlar, bunun sonucuydu (1).

2.1.4. İlk Milli Temaslar

Türk yüzücüleri ilk yurtdışı sınavlarını 1934 yılında Moskova'da verdiler. Naili Moran, Suat Erler, Safran Serim, Mehdi Ağaoğlu, Halil Dalhan, Orhan Saka ve Adnan Bey gibi İstanbullu yüzücülerden başka İzmir'den Alp Aslan ve Karamürsel'den İhsan Keskin erkek milli takımımızı oluşturdu (6). Aynı yarışlarda bayan takımımızda Leyla Asım ve Cavidan hanımlar bulunuyordu. Türk yüzücüleri bu yarışlarda başarılı olmadılar. 1936'da Büyükdere Deniz Havuzu sökülünce

yarışlar Moda'da yapılmaya başlandı. Büyükdere havuzu 1931 yılında daha önce deniz hamamı olarak kullanılan yerde yapılmış, ahşap iskelelerle çevrili 50 metrelik bir havuzdu ve Türk yüzmesinin gelişmesinde önemli katkıları oldu (6). Moskova'ya giden ilk Millî Takım elemanlarımız şunlardır: Leyla Asım Turgut (FENERBAHÇE), Cavidan Erbelger (İYİK), Naili Moran (GS), Suat Erler (GS), Orhan Saka (GS), Methi Ağaoğlu (GS), Adnan Bey (BEYKOZ), İhsan Keskin (KARAMÜRSEL), Halil Dalhan (GS), Safvan Serim, Abbas Sakarya (2). Millî formayı giyen ilk yüzücüler oldu. Yurt içinde ilk karşılaşma ise 1937'de Macaristan'a karşı Moda'da yapıldı. Aynı yıl yüzme yarışları Denizcilik Federasyonu'na bağlandı (22).

1930-1936 yılları: İlk Türkiye Şampiyonası 1932 yılında yapıldı. Yarışlara İstanbul, İzmir, Kocaeli ve Bandırma bölgelerinden yüzücüler katıldı (6). Safvan Serim, Orhan Saka, Halil Dalhan, Beykozlu Agah ile Rauf Ardahan yeni rekorlar kırdılar (2). Safvan Serim 1500 metreyi 23.39, 2'ye düşürme başarısını gösterdi. Burada ülkemizde Leyla Asım Turgut'un " ilk kadının yüzücü" olarak yüzmeye başladığını görüyoruz (6). 1930'lu yılların sonunda Ankara'da kapalı bir yüzme havuzu yapıldı. Ancak sporcu yokluğu ve yönetim hataları nedeniyle burası önce gazino sonra da sinema salonuna dönüştürüldü (6).

1937-1939 yılları: 1937 yılında Macar yüzme millî takımını İstanbul'da yüzücülerimizle yarıştı (6). Bu yarışlarda yüzücülerimiz başarılı olmadılar. Bu yıllar arasında İstanbul dışında İzmirli, Karamürsel İzmitli sporcular yetiştirmiştir (2). Artık yüzme sporu Türkiye'de tamamen yerleşmiş, hatta Avrupa ile yarışacak düzeye

ulaşmıştır (2). Bu yıllar içinde Beykoz'lu Mekin, Kocaeli'den İsmail ve yüzme sporunda emekleri geçen Mahmut Dalhan rekorlar kırarak göze çarptılar. Yüzücülerimiz 1937 başlarında antrenör Alexander Ferensfi yönetiminde çalıştılar. Aynı yıl Macarlarla ülkemizde ilk milli temas yapılmıştır (2). Bu arada Adana'da yüzme faaliyetleri giderek yoğunlaşıyor ve yüzücü sayısı artıyordu (2).

İkinci Dünya Savaşı yüzme sporunu da olumsuz etkilemişti ve durgun bir dönem yaşandı. Savaştan sonra yapılan ilk yarışmalar İstanbul'da Moda havuzunda düzenlendi. Yüzücülerimiz Mısır milli takımıyla karşılaştı. Türk milli takımında şu yüzücüler yer alıyordu: İstanbul'dan Musa Gerday, Nejat Nakkaş, Mahmut Kefeli, Osman Beller, Safran Serim, Ertuğrul Akçay, İbrahim Sulu, Kamil Karaduman. Adana'dan Muharrem ve Mecit Gülergin, Muzaffer Öksüzler, recai Çevik, Mersin'den Kemal Yüzer (6). Daha sonra Mısırlılar ile İzmir'deki ilk uluslararası yarışlar yapıldı. Aynı yüzücüler iki ay sonra Kahire'de yapılan uluslararası yarışlara katıldılar ancak pek başarı sağlanamadı (6).

1940-1945 yılları: Bu yıllarda 200 ve 1500 metre serbestte Türkiye rekorlarını kıran İbrahim Sulu en başarılı sporcumuzdu (2). Halen antrenörlükle uğraşan Sulu'nun Türkiye'de yüzme sporuna verdiği emek önemlidir. Ayrıca Adana bölgesinden Mecit ve Muharrem Gülergin kardeşler, Mehmet ve Refik Ekerbiçer kardeşler ile Selahattin Türkmen ve Yusuf Öcal gibi değerler ortaya çıktı (2).

1940'tan sonra ilk devrin yüzücülerinden Orhan Saka, hakemlik kursları açmış, yüzme deyimlerini türkçeleştirerek büyük faydalar sağladı. Yine ilk

rekortmenlerimizden olan Halil Dalhan yıllardır antrenörlü ğünde ba şarılı sporcular yetiştirmiştir. Adana'ya yüzmenin yerle şmesi ile Türkiye rekorlar ının alt üst olmasında en büyük pay ı, Halil Dalhan'a vermek yerinde olur (2). 1943 yılında İstanbul'da Lido havuzu yapılarak buraya Suat Erler ve Abbas Sakarya ile birlikte Galatasaray'lı 20 kadar yüzücü geçtiler. Ve bir süre sonra ilk olarak "Lido Yüzme İhtisas Kulübü" kuruldu (2).

1945-1950 yılları: 2. Dünya Sava şının etkisi ile bir duraklama geçirildi. Savaştan sonra Aydın Ülker, Ya şar Dalba şar, Yüksel Alp böke, Hatice Ba ğana , Gürel Tüzünel, ve Suna San gibi rekortmen yüzücüler yanında Nejat Nakka ř, Musa Gerday, Tevfik ve Ha şim Tankut karde şler, Lazo Tavukçuo ğlu, Kamil, Erden Sanvar, İlhan Özalp, Can Yurdunuseven gibi yüzücülerimizin büyük emeklerinin geçtiğini unutmamak gerekir (2). Aynı devirlerde Karamürsel'den yetişen yüzücülerin , bu spora hizmetleri oldu. Karamürsel takımından ilk akla gelenler İsmail Hamamcı, Süheyl Kurttepe, E şfak Baytın ve sonraları Galatasaray'a geçen Vedat Atalık'tır (2).

2. Dünya Sava şında deniz üzerindeki çarp ışmalar, ç ıkartmalar, hava indirmeleri sırasında birçok ölüm olayları meydana geldi. Savaştan ders alan insanlar yüzmenin önemini kavrayarak bu spora kar şı sempati duymaya ba şladılar. Bunun sonucunda çok iyi derecelerle rekorlar kırılmaya ba şlandı. Bu sırada Amerika, yüzmeye kar şı büyük bir at ılıma giri şerek "Age Grup Swimming" programları ile 1500 olan yüzücü sayısını 100 binin üstüne çıkarttı (2).

1950-1955 yılları: Bu yıllarda dereceleri ile Avrupa klasmanına girebilen bir büyük yüzücü ortaya çıktı. Adı Engin Ünal'dı. Tam 20 yıl Galatasaray formasıyla yüzerek rekorlar kırdı (2). Yılmaz Özüak, bir başka sayısız rekor sahibi rekortmen yıldızımız oldu (2). Aynı devirlerde Adana bölgesinden iki rekortmen, Şükrü Ağacalıoğlu ve Ahmet Güçlüoğlu sırtüstü stilinde rekorlar kırmışlar, yurt dışında ülkemizi temsil etmişlerdi (2). Haldun İşmen, Nejat Nakkaş, Lazo Tavukçuoğlu ve İbrahim Sulu, 200 metre "Karışık Serbest Bayrak" Türkiye rekorunu kırdılar(2). Aynı yıllarda Ayşegül Çilli, Gülderen Grin gibi rekortmen bayan yüzücüler yetiştiler (2).

1955-1960 yılları: Engin Ünal ile Yılmaz Özüak ikilisi rekorlar kırmaya devam ettiler (2). Ayrıca Nedret Er, Eşrak Baytın, Özer Ödelli, Faruk Doğu gibi yüzücülerimiz en çok göze çarpanlardandı (2). Aynı yıllarda Selma Hassan, Ülkü Tekil, Gürel Tüzünel, Sevgi Duru, Meral Ekrem, Münevver Tarım ve Semir Tengiz sayısız rekorlar yenilemişlerdir. Böylece yüzmenin bayanlar için en ideal spor olduğu benimsendi (2).

1960-1965 yılları: Bu yıllar arasında rekortmen sporcular genellikle Adana'dan yetişmeye başladı. Mustafa Acet, Erdal Acet, Ayhan Karataş, Tuncay Şenyüz, Ünsal Fikirici, Behçet Kurtiç, Fahri Gez, Ahmet Özuzun, Bora Özkök rekor kıran Adanalılardı. Bu sırada yetiştiren Uğur Çilingiroğlu, Duygu Demirlioğlu, Olcay Aybars, Engin Kepenek de öteki başarılı sporcular arasındaydılar. Üstün bir kabiliyet olarak bildiğimiz Engin Ünal, yine rekorlar dizisinde devam etti. Yüzme sporu 1960'dan sonra bütün yurda yayıldı. Bayan sporcularımızdan Sevgi Duru, Gülşen

Koşkun, Canan Ateş, Seza Artunkal, önde gidenlerdendi. Bu yıllarda İstanbul bölgesinde “Adalar Su Sporları Kulübü” kuruldu (2). Antrenör Selahattin Türkmen’in yönetiminde Adalar Su Sporları kulübü Türkiye çapında yüzücüler yetiştirdi (2).

1965-1970 yılları: Bu yıllarda çoğunluğu yüzmekte olan yeni kuşak yer alır(2). İran, Balkan devletleri ve Avrupa ülkeleriyle milli temaslar yapılmaya başlandı. Türkiye Yüzme, Atlama ve Sutup Federasyonu ciddi çalışmalarla bazı şehirlerimizde havuz inşaatları yaptırmaya başladı. Son devrin en ünlü rekortmenlerinin başında; Faruk Morkal, Ahmet Bozdoğan, Feridun Aybars ve Ümit Özoğlu dörtlüsü gelir. Bayan yüzücülerden Roksan Okan, Nilgün Sökmen, Ayşegül Onar, Sema Atakol, Nilüfer Korkut, Çiğdem Suluçikoğlu, Lale Kohen, Nilgün Börekçi, Sevda Ün en önde gelen adlar. Gülsen Koşkun, Ünsal Fikirici, Ayhan Karataş ve Behçet Kurtiç gibi eski yüzücülerimiz rekorlar kırmaya devam ettiler (2).

1970-1975 yılları: Halen spor yapanlar grubundan söz etmeden önce sporumuzun kısa bir analizini yapalım: Yüzme sporunun eğitim yoluyla küçük yaşta yapılması sağlanmıştır. Kurulan minikler kendi kategorilerine göre rekorlar kırmaya başlamışlardır. Gerek kulüpler gerekse Yüzme Federasyonu küçük yaşta spora başlayan çocukları olanakları ölçüsünde teşvik etmektedirler. Kulüplerde yüzme okulları açılmış, kış çalışmaları için havuz suları ısıtılmış, hatta birçok kışlık havuzlar yapılmıştır (2). Milli karşılaşmalar çoğaltılarak gelecek için tecrübe kazanan sporcularımız uluslararası alanda layık olduğu yeri alacaklardır (2).

Bugün erkeklerde: Feridun Aybars, Faruk Morkal, Mehmet Dilmaç, Ahmet Bozdoğan, Bülent Kırbaş, Alp Kızılsu; Kızlarda ise: Nur Pahiya, Serap Kızılsu, Elvin Karagözcük gibi ünlüler önde gelen yüzücüler arasındadır. Son yıllarda yıldızlarda ise Murat Özüak, Kaya Çilingiroğlu, Zafer Atamer, Can Çöyen, Gürcan Gürel, Sadri ve Sabri Özün, Dilek Böke, Esra Şeniz, Şükriye Gür ve Yeşim Turan gibi sporculara geleceğin yıldızları olarak bakmaktayız (2).

3.DÜNYADA YÜZME

İnsanların yerleşik yaşama geçmeleriyle birlikte ilk yerleşim alanlarında, kolayca yiyecek bulabilmeleri açısından, genellikle su kenarlarında olmuştur (22). Bu nedenle yüzmenin tarihçesi en az insanlık tarihi kadar eskilere dayanır. Elde edilen arkeolojik bulgular; Eski Mısır, Sümer ve Hititler de yüzmenin pek çok çeşidinin bilindiği ve uygulandığını ortaya koymuştur. Eski Yunan ve Roma uygarlıklarında ise yüzme, askeri eğitimle birlikte temel eğitimin de çok önemli bir parçası olarak görülmekteydi. Eski Yunan da zaman zaman yüzme yarışmaları düzenleniyor; Romalılar da, hamamlardan ayrı olarak yüzme havuzları yapıyorlardı. Japonya'da ise okullarda yüzme eğitimini zorunlu kılan imparatorluk fermanı yayımlanıyor ve çeşitli yüzme yarışları düzenleniyordu (22).

Yüzyıllar boyunca, belli gereksinimleri karşılayabilmek amacıyla sistemsiz olarak sürdürülen yüzme, 19.yy'da yavaş yavaş, organize yarışlar şeklini almaya başladı. İlk açık hava havuzunun 1828'de Liverpool'da yapılmasından bir süre sonra ilk uluslararası yüzme yarışları 1837'de Londra'da ve ardından 1846'da

Avustralya’da düzenlendi. 1875’te İngiliz Mathew Webbe, Manş Denizi’ni kurbağalama tekniğiyle yüzerek geçti. Bu gelişmeler paralelinde, 1882’den sonra çeşitli Avrupa ülkelerinde de yüzme federasyonları kurulmaya başlandı. 1896’da kurulan Londra Metropolitan Yüzme Kulübü, daha sonra Amatör Yüzme Birliği’ne dönüştü (22). Bu birlik aynı zamanda İngiltere’deki amatör yüzme sporunun yönetici organıdır (22).

Amerikan kızılderelelerinin çok iyi yüzücüler olmalarına karşın, ABD’de yüzmenin örgütlü bir spora dönüşmesi, 1888’de Amatör Spor Birliği’nin(AAÜ) kurulması sayesinde gerçekleşti. 1896’da modern olimpiyat oyunlarının tekrar başlatılması kararı üzerine, düzenlenen ilk olimpiyatlarda yüzme yarışlarına da yer verildi. Önceleri sadece erkeklerin katıldığı yarışmalara, 1912’de ilk kez bayan yüzücüler de alındı (22). Bütün dünyada örgütlü bir spor olarak yaygınlık kazanması ve olimpiyat programına alınması ile birlikte, bu spor dalı için uluslararası bir federasyon kurulması gerekliliği ortaya çıktı. Böylece 1909’da Londra’da Uluslararası Amatör Yüzme Federasyonu FINA (Federation Internationale de Natation Amateur) kuruldu (22). FINA’nın kurulmasından önce olimpiyatlarda yer alan yüzme yarışları sportif olmaktan çok uzaktı. 200 m engelli yüzme yarışları, bir direğe tırmanmayı ve bir dizi kayığın üstünden geçtikten sonra, bu kayıkların altlarından yüzerek geçmeyi içeriyordu. Diğer yarışlar ise, su altında en uzun mesafe yüzme, 4000 m yüzme gibi yarışlardı (22). Su sporlarında geçerli kuralları belirlemek ve evrenselleştirmek amacıyla IV. Olimpiyat Oyunları vesilesiyle 1908 yılının 19 Temmuz’unda Londrada’ki Manchester Oteli’nde bir araya gelen 8 katılımcı ülke (Almanya, Belçika, Danimarka, Finlandiya, Fransa, Büyük Britanya, Macaristan ve

İsveç) dünya çapında bir yüzme derneği oluşturarak sorunu çözdü (3). Öncelikle gündem ve hedef açıldı; yüzme, trampelen ve su polosu için standart kurallar belirlemek, dünya rekorlarını kontrol ve kayıtlar altına alarak güncellemek ve listelemek ve son olarak bu üç su sporuyla ilgili yarışmaların Olimpiyat oyunlarındaki yöntemini güvence altına almak (3).

FINA'nın kurulmasıyla birlikte, bu türden yarışlar kaldırılarak, yarışlarda FINA yönetmeliği esas alındı. Bu yönetmelikte yarış mesafelerinin metre cinsinden ölçülmesine karar verilerek, yarışma stilleride serbest, sırtüstü, kurbağalama ve kelebek olarak belirlendi (22).

Senkronize yüzme, diğer adıyla su balesi 1800'lü yılların sonlarında ortaya çıkmış olmasına rağmen, uzun yıllar sirk ve panayırılarda, gösteriler şeklinde sürdürüldü. 1952'de FINA tarafından tanınarak, aynı yıl Helsinki Olimpiyatları'nda gösteri sporu olarak yer aldı. 1973'te ilk kez Senkronize Yüzme Dünya Şampiyonası yapıldı ve 1984'te de olimpiyat programına dahil edildi (22).

4. YÜZME FEDERASYONU'NUN KURULUŞU

Yüzme: yelken ve kürek ile birlikte Türkiye İdman Cemiyetleri İttifakına bağlı 1932 yılında ilk Su Sporları Federasyonu'nda yer almış ve üç ayrı dalın birliği uzun yıllar devam etmiştir (14). Türk Spor Kurumu bünyesinde Denizcilik Federasyonu oluşturuldu ve 1923'ten Yüzme Atlama ve Sutopu Federasyonu'nun kurulduğu 1957 yılına kadar görev yaptı (6). 1937 yılına kadar yurt safhında

yayılamamış, ancak İstanbul ve benzeri büyük sahil şehirlerinden birkaçında az miktarda hevesli ve amatör sporcunun ve idarecinin şahsi gayretleri ile dar çerçevesi içinde faal olmaya çalışmıştır (4). 1957 yılında Denizcilik Federasyonu bünyesindeki Yelken, Kürek ve Yüzme branşları özgün federasyonlara ayrıldılar. Ancak, 1957 yılında Yüzme, Atlama, Sutopu Federasyonu olarak bağımsız bir hüviyete girmekle imkanlar genişerek Türkiye’de de modern yüzme havuzları yapımına gidildi (4). 1960 yılından bu yana bu spor dalındaki istatistik grafiklerine bakıldığında, her geçen yıl, bilhassa yaptığımız dış temaslarda derecelerimizin açık farklar ile yenildiği görülür (4). Federasyonumuzun spor temasları yönünden giriştiği çalışmalar çok olumlu neticeler vermiş, Avrupa Devletleri tarafından bir çok davetler Federasyonumuza çıkarılmıştır(4). Bu kısa süreli aşamaları içinde Genel Müdürlüğümüzce tespit edilen illerimizde modern ve olimpik ölçüleri kapsayan yüzme ve atlama tesisleri yaptırılmıştır (4). Gene Genel Müdürlükçe 3. beş yıllık planda, illerin nüfus yoğunlukları dikkate alınarak yeni tesislerin yapılması öngörülmüştür (4). Bu beş yıllık plan uygulaması 1973-1977 yıllarını kapsamaktadır(4). Yüzme, Sutopu ve Atlama Federasyonu'nun ilk başkanı Rıza Salih Saray oldu (6). 1964 yılında Yüzme, Sutopu ve Atlama Federasyonu Başkanlığına Fahiman Akdağ getirildi. Federasyon Asbaşkanı Nezih Demirkent ile birlikte uyumlu ve verimli bir çalışma sürdüren Akdağ, Federasyonu tam 22 yıl görev yaptı (6). Federasyon Başkanlığına 1992 yılında Taygun Ertem atandı (6). 1993 yılında Federasyon Başkanlığı için yapılan seçimi Haluk Toygarlı kazandı (6). Avrupa Yüzme Federasyonu 1994 yılı genel kurulu İstanbul’da yapıldı ve Haluk Toygarlı Avrupa Yüzme Federasyonu Yönetim Kurulu’na seçildi (6).

Fahiman Akdağ'ın ayrılmasıyla birlikte yeni Yüzme Atlama ve Sutopu Federasyonu'nu Seçkin Kırağı kurdu. Bu federasyonda, Akdağ Federasyonundan sadece bir kişinin (Dr. Toygarlı) yer alması dikkat çekiyordu (1). Yeni federasyon şöyle teşkil edilmişti; Başkan Seçkin Kırağı, Asbaşkan Dr. Haluk Toygarlı, Genel Sekreter Fikret Bulutcu, Üyeler Ahmet Yalamanoğlu, Bülent Yılmaz, Turgut Oğuz, Ünsal Turan, Özer Bozacıoğlu, Ahmet Cavcav ve Rona Özener (1).

Ancak bu federasyon fazla ömürlü olmayacak kısa bir süre sonra çekilerek yerine Asbaşkan Dr. Haluk Toygarlı tarafından kurulan yeni bir federasyon gelecektir (1). Kırağı federasyonu Akdağ federasyonundan devraldığı işleri aynı tempo üzerinde yürütme gayretini gösterecekti (1). Yelken federasyonu ve sutopu federasyonunda Türkiye yüzme federasyonu bünyesinden daha sonra ayrılmışlardır. Şu an federasyona bağlı olan olimpik branşlar; Yüzme, atlama, senkronize su sporları olarak Türkiye yüzme federasyonu adı altında sürdürülmektedir. Federasyon 21/5/1986 tarihli ve 3289 sayılı Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü'nün Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun uyarınca tüzel kişiliğe haiz Türkiye Yüzme Federasyonu Özerklik Kararı 21 Eylül 2006 tarihli 26296 sayılı Resmi Gazetede yayımlanarak yürürlüğe girmiştir (15). Böylece federasyon mali yönden özerkliğine kavuşmuştur. Federasyonun bugüne kadar yayınladığı eserlerde vardır, bunlar; Yüzme Müsabaka Yönetmeliği, Sutopu Müsabaka Yönetmeliği, Yüzme-Atlama-Sutopu Antrenör Yönetmeliği, Yüzme-Atlama-Sutopu Hakem Yönetmeliği, Sutopu Nizamnamesi ve Tevsiri, Yüzme-Öğrenme-Çalışma-Uygulama (Öğretici kitap), Atlama-Öğrenme-Çalışma-Uygulama (Öğretici kitap), Müsabakalar Fin Puan Cetveli (Erkekler),

Müsabakalar Fin Puan Cetveli (Bayanlar), Faaliyet Programları ve Fed. hakk ında gerekli bilgiler (her sene yayınlar), Muhtelif Broşürler (4).

4.1. Türkiye Yüzme Federasyonu'nun genel yapısı

Merkezi Ankara'da bulunan Türkiye Yüzme Federasyonu'nun merkez, yurt içi ve yurt dışı teşkilatları oluşturulabilmekte, bu idari birimlerin görev yerleri Yönetim Kurulunca belirlenmektedir. Genel Kurul, Yönetim, Denetleme ve Disiplin kurulları ile hakem, organizasyon, hukuk, mali, eğitim, sağlık, teknik, dış ilişkiler, sponsorluk kurulları yanında bunlarla sınırlı olmaksızın başka kurullar da oluşturulabilmektedir. Tüm kurulların, genel sekreterlik ve birimlerin görev, yetki ve sorumlulukları ile çalışma usul ve esasları Yönetim Kurulu tarafından hazırlanan talimatlarla belirlenmektedir (15).

4.2. Türkiye Yüzme Federasyonu'nun Görevleri ve Yönetimsel Yapısı

Federasyonun yönetsel yapısı

- a) Genel Kurul,
- b) Yönetim Kurulu,
- c) Denetleme Kurulu,
- ç) Disiplin Kurulu,
- d) Hakem, organizasyon, hukuk, mali, eğitim, sağlık, teknik, dış ilişkiler, sponsorluk ve diğer kurullar
- e) Genel Sekreterlik,

f) İdari birimlerden teşekkül eder.

Türkiye Yüzme Federasyonu'nun görevleri,

a) Spor dalının yurt düzeyinde dengeli bir şekilde yay ılıp gelişmesini sağlamak (15),

b) Yurt dışındaki ve yurt içindeki spor dalı ile ilgili gelişmeleri takip etmek ve bu gelişmelerin uygulanması için seminerler düzenlemek, her yaş gurubu için her türlü Spor dalı turnuva organizasyonları, yarışma, çalışma ve di ğer faaliyetleri programlayıp bunların izinlerini verip uygulamalarını kontrol etmek (15),

c) Antrenör, hakem ve gözlemcilerin yeti ştirilmesini ve seminerlerle eğitilmesini sağlamak, başarılı olanların belgelerini düzenleyip tescillerini yapmak, bunların çalışmalarını sürekli izlemek (15),

ç) Ülke içinde müsabaka ve organizasyonlar düzenlemek, ülke içinde düzenlenen tüm müsabaka ve organizasyonların devaml ılığını sağlamak, hakem, temsilci ve gözlemci atamasını yapmak (15),

d) Talep eden kişi ve kurulu ğlara, düzenleyecekleri özel yarışma, özel seminer ve kurslara ilişkin, gerekli ko şulları yerine getirmesini takiben izinlerini vermek (15),

e) Federasyonun amacına yönelik çalışmalarını gerçekleştirmek ve Spor dalına kaynak sağlamak amacı ile iktisadi işletme kurmak (15),

f) Yabancı ülkelerdeki Spor Dalı ile ilgili gelişmeleri ve yenilikleri izleyerek, bu bilgilerden ülke içinde daha çok kişinin yararlanmasını sağlamak (15),

g) Spor Dal ı malzemelerinin standartlar ını tespit ederek, bunlar ın yurt içinde veya yurt dışında yaptırılmasına veya temin edilmesine çalışmak (15),

ğ) Federasyona gelir sağlamak amacıyla, her türlü ticari faaliyette bulunmak. Taşınmaz mal alım satımı ve kiralanması faaliyetlerini yürütmek (15),

h) Kulüpler ve il temsilcileri arasında doğabilecek teknik uyumsuzlukları çözümlemek (15),

ı) Uluslararası Federasyonun izni ile uluslararası kurs, seminer, panel, sempozyum ve spor organizasyonları düzenlemek (15),

i) Uluslararası yarışmalara iştirak edecek olan milli takımları seçmek, seçilen takımları yarışmalara hazırlamak ve ülkemizi milli takımlar ile temsil etmek (15),

j) Yurtiçinde düzenlenecek her türlü Spor Dal ı yarışmalarının düzenlenmesi için talimatlar hazırlamak ve uygulamak (15),

k) Sonuçlara göre başarılı sporcular ın takibini yapmak ve bu sporcular ın yetişmesi için gerekli tedbirleri almak (15),

l) Her kademedeki sporcular için eğitim ve hazırlık kampları açmak (15),

m) Spor Dal ı ile ilgili arşiv ve istatistiki çalışmalar yapmak, eğitici film, slayt ve broşür hazırlayarak, bu konuda basın ve televizyon kuruluşlarıyla işbirliği yapmak (15),

n) Spor Dal ında belirli bir sistemin uygulanması için yapılacak işlemleri belirlemek ve uygulamasını sağlamak (15),

o) İllerdeki Spor Dal ı temsilcilerinin kendi aralarında ve Federasyonla koordineli bir şekilde çalışmalarını sağlamak (15),

ö) Sporcu, kulüp ve hakemlerin tescil, vize ve transfer işlemlerini yapmak (15),

p) Uluslararası federasyonun kuralları ile ulusal mevzuatın verdiği görevleri yapmaktır (15).

Yönetim Kurulunun görevleri,

a) Federasyona bağlı faaliyet gösteren branşlardaki kulüplerin kayıt ve tescilini yapmak (15),

b) Yurt içinde her türlü Spor Dalı müsabaka ve organizasyonunun iznini vermek, her yaş grubu için performans Spor Dalı müsabaka, turnuva, ve liglerini düzenlemek, veteran yaş grupları için yine aynı şekilde müsabaka, turnuva ve liglerini düzenlemek ve gerektiği durumlarda kişi ve kuruluşlara federasyon gözetimi ve denetiminde kalmak şartı ile sorumluluğu taşıyarak yetki vermek (15),

c) Kulüplerin uluslararası yarışmalara katılmaları ile ilgili teklifleri karara bağlamak (15),

ç) Yarışmalarda emniyet ve sağlık ile ilgili tedbirleri almak ve aldirtmak(15),

d) Müsabakaların sonuçlarını tescil etmek (15),

e) Kulüplerin Spor Dalı kurmak için yapacakları başvuruları karara bağlamak, bununla ilgili faaliyet ve taahhütleri denetlemek (15),

f) Olaylı ve anlaşmalı yarışmalar hakkında karar vermek (15),

g) Federasyonun taşra teşkilatını kurmak (15),

ğ) Görev alanına giren konularda düzenleme yapmak, uygulamak ve Spor Dalı ile ilgili her türlü faaliyetleri yürütmek (15),

h) Spor Dalı ile ilgili televizyon, radyo, basılı eser yayınları ile her türlü reklam konusunda ticarî ve malî hakları düzenlemek ve denetlemek (15),

- 1) Yan kurullarda yer alacak kişileri belirlemek (15),
- i) Kulüpler, sporcular, teknik yönetici ve antrenörler, hakemler, yarışma görevlileri ile Spor Dal ı alanında görevli diğer ilgililerin başvurularını, gerekli olan durumlarda bağlı oldukları kuruluşların görüşlerini de alarak karara bağlamak (15),
- j) Genel Kurul toplantılarını hazırlamak (15),
- k) Federasyon bütçesini hazırlamak (15),
- l) Genel Kurulun verdiği yetkileri kullanmak (15),
- m) Kulüpleri, sporcuları ve çalıştırıcılarını ödüllendirmek (15),
- n) Yönetim Kurulunca her yıl Federasyon bütçesi ve belirlenecek limiti aşan harcamalar için, Başkan ile birlikte bir veya birden fazla kişiye harcama yetkisi vermek (15),
- o) Federasyonun yarışmalarda ilgili uygulanacak mevzuat ını haz ırlamak, kabul etmek ve yayımlanmasını sağlamak (15),
- ö) Doping ile ilgili kontrolleri yaptırtmak ve sonuçlarını karara bağlamak (15),
- p) Federasyonunu merkez ve taşra teşkilatında görev alacak personel sayısını, diğer görevlileri belirlemek, bu personelin sözleşme ücretlerini, sosyal haklarını, geçici görev yolluklarını, iaşeiate bedellerini, fazla mesailerini belirlemek ve ödenmesini sağlamak (15),
- r) Spor Dal ı ile ilgili idareci, yeti ştirici, teknik eleman, hakem ve benzeri elemanları eğitmek, bu elemanların gelişmesi için her türlü tedbiri almak, sosyal güvenlik haklarını sağlamak, bunların kulüp de ğıştirmeleri ve çalışmalarını ile ilgili usul ve esasları tespit etmek, lisanslardan alınacak tescil, vize, transfer ücret ve yaş sınırlarını tespit etmek, gerekti ğinde transfer bedelinden pay almak, yine gerekti ğinde tescil ve vize işlemlerinden ücret almak (15),

s) Genel Kuruldan alınan yetki doğrultusunda Federasyon faaliyetleri ile ilgili olarak taşınmaz mal alımı, satımı ve kiralaması yapmak, tesisleri işletmek, işletlendirmek ve Spor Dalı faaliyetlerinin her türlü araç, gereç, malzeme ve benzeri ihtiyaçlarını sağlamak (15),

ş) Federasyonun ek bütçe ve yatırım taleplerine ilişkin usul ve esasları belirlemek (15),

t) Görevlerini yerine getirebilmek için talimatlar hazırlayarak Genel Kurulun onayına sunmak ve onaylanan talimatları uygulamak (15),

u) İlgili Kanunlar, Ana Statü ve mevzuatla verilen diğer görevleri yapmak (15).

Federasyon ihtiyacı halinde, Genel Müdürlüğün mülkiyetinde bulunan yüzme havuzlarından bedelsiz olarak kırk dokuz yıl süre ile tahsisi için başvurulabilmesi, 3289 sayılı Kanunun değişik ek 3 üncü maddesi ile bu maddeye istinaden çıkarılan, yönetmelikler çerçevesinde Ödül ve Sponsorluk işlemleri yürütebilmesi, spor dalı kulüplerinin Federasyon tarafından tescil edilmesi, Spor Dalı faaliyetinde bulunan kulüplerin, Federasyon Yönetim Kurulunun belirleyeceği tescil şart ve esaslarını yerine getireceğini taahhüt edip, tescil ücretini ödedikten sonra tescil edilip ve belgesinin verilmesi, Spor Dalında faaliyet gösteren kulüplerin, Spor Dalı şubelerini kanunlarla belirtilen şekil ve esaslara göre kuracakları veya kurulmuş olan şirketlere devredebilmeleri ile Spor dalının yayılması, güçlenmesi ve yararlarının ön plana çıkarılabilmesi, Spor Dalı faaliyetlerinin televizyon, radyo ve her türlü teknik cihaz ve benzeri araçlarla yaygınlaşmasına, yayınların düzenlenmesine ve programlanmasına Yönetim Kurulunun yetkili olması, Ana Statü ile belirlenen

konularında çıkarılacak olan talimat ile di ğer alt düzenleyici i Őlemler, Yönetim Kurulu tarafından düzenlenebilmesi, Yönetim Kurulu taraf ından düzenlenen ve Genel Kurulca onaylanan talimatlar ile di ğer mevzuat Genel Müdürlü ğün ve Federasyonun internet sayfalarında yayımlanarak yürürlü ğe girmesi, Federasyonun bütçesi, Yönetim Kurulunca mali yıla göre düzenlenerek, Genel Kurulun onay ından sonra uygulamaya konması, Yönetim Kurulunun onay ı ile harcamalara ili Őkin i Őlemleri yürütmeye, tahsilatları sa ğlamaya Federasyon Ba Őkanının yetkili olması, Federasyon bütçesinin en az yüzde onbe Ői e ğitim, altyap ı ve kulüplere yardım olarak ayr ılması federasyonlara tanınan mevcut uygulama ve haklar arasındadır (15).

Mevcut yapıda Federasyonun a Őa ğıdaki kalemlerden gelir elde edebilmesi mümkündür:

- a) Genel Müdürlük bütçesinden ayrılacak pay (15).
- b) Genel Müdürlük bütçesinden altyap ı ve e ğitime ili Őkin projelerin desteklenmesi için aktarılacak kaynak (15).
- c) Kat ılım pay ı (Turnuva ve lig maçlar ı kat ılım bedelleri, e ğitim, hakem ve antrenör kurslar ı, geli Őim seminerleri kat ılım bedelleri ve düzenlenecek Spor Dal ı okulları ve Spor Dal ı dersleri ücretleri.), başvuru harçları ve aidatlar (15).
- ç) Sporcu ve di ğer görevlilerin tescil, vize ücretleri (15).
- d) Kulüplerin televizyon ve radyodan yap ılacak faaliyet yayınlarından ve her türlü basın ve yayın organları ile yapacakları sözleşmelerden elde ettikleri gelirlerin %10' u ile faaliyetlerin televizyon ve radyo yayınlarından elde edilecek gelirler (15).
- e) Faaliyet gelirlerinin kesintilerden sonra kalan net mebla ğ (15).

- f) Sponsorluk gelirleri (15),
- g) Reklâm, basılı yayın ve basılı evrak gelirleri (15),
- ğ) Ceza ve itiraz gelirleri (15),
- h) Yardım ve bağışlar (15),
- ı) Kira ve işletme gelirleri (15),
- i) Diğer gelirler (15),

Ayrıca, Genel Müdürlük bütçesinden ayrılan toplam tutar ile gerektiğinde alt yapı ve eğitime ilişkin projelerinin desteklenmesi amacıyla tahsis edilecek kaynak, Genel Müdürlüğün yıllık harcama programı dikkate alınarak, Federasyon hesabına aktarılabilmesi, Federasyonun tüm gelirlerinin her türlü vergi, resim ve harçtan muaf olması, Federasyonun, görevlerini yerine getirebilmek için bütçe esasları çerçevesinde gerekli bütün harcamalarını yapabilmesi, Federasyonun; ihtiyacı olan ve amacına uygun her türlü menkul ve gayrimenkul malları bütçe esasları ve Genel Kurul kararları dahilinde almaya, satmaya, kiralamaya, kiraya vermeye, işletmeye, ortaklık kurmaya, gayri menkulleri üzerinde ipotek ve her türlü hak ve mükellefiyetler tesis etmeye ve bağış kabulüne, gerektiğinde Spor Dalı malzemeleri ithal etmeye, nakitlerini Yönetim Kurulunun kararları doğrultusunda değerlendirmeye yetkili kılınması, Harcamalarla ilgili usul ve esaslar, Yönetim Kurulunca çıkarılacak talimatta belirtilebilmesine mevcut yapı içinde imkan tanınmaktadır (15).

4.3. 1932-1993 Federasyon Başkanları

Adı Soyadı	Göreve başladığı tarih	Görevden ayrıldığı tarih
1. Amiral Mehmet Ali Ülgen	-	-
2. Abdurrahman Benlioğlu	-	-
3. Celal Gözem	-	-
4. Zeki Rıza Sporel	-	-
5. Kerim Bükey	-	-
6. Rıza Salih Saray	1957	1961
7. Sıtkı Eryar	1961	1964
8. Fahiman Akdağ	1964	1984
9. Seçkin Kırığı	1984	1986
10. Dr. Haluk Toygarlı	1986	1992
11. Taygun Ertem	1992	1993

4.3.1. Fahiman Akdağ Dönemi

1960'lı yılların Türk yüzme sporu açısından bir başka önemli olayı da Fahiman Akdağ'ın Türkiye Yüzme, Atlama ve Sutopu Federasyonu başkanlığına getirilmesi oldu. Bu yüzme sporumuzda önemli bir dönemim başlangıç noktasını teşkil ediyodu (1). Eski bir yüzücü ve yönetici olan Fahiman Akdağ tam 22 yıl süreyle aralıksız olarak bu görevde kalacak ve Türk yüzme sporuna pek önemli katkılarda bulunacaktır (1). Fahiman Akdağ yüzme sporunun diğer milletlerde aramızın fazla açılmasının tek sebebinin kapalı tesislerimizin bulunmamasının olduğu düşünmüştür (9). Türkiye'de Yüzme, Atlama ve Sutopu sporunun bugün istenilen duruma gelmediğini belirtmiştir (8). Tesis sorunuyla ilgili olarak, (1986-1992) Yüzme-Atlama ve Sutopu Federasyon Başkanı olan Dr. Haluk Toygarlı'da "öncelikle işin alfabesi olan tesis sorunu halledilmelidir" diyerek bu soruna değinmiştir (20). "Dünyanın bir çok memleketlerinde 12 ay yapılan bu spor bizde ancak yaz devresinde 4-5 ay yapılmaktadır" diyerek Türkiye'de ki yüzme sporunun sorunlarının da değinmiş ve çözüm üretmeye çalışmıştır. Bu sorunların çözüme ulaşmamasından dolayı FM Meliha Avni Sözen Kültür Merkezi'nde düzenlenen "Türkiye'de yüzme sporunun bugünkü durumu ve sorunları" konulu panel Türkiye Yüzme Atlama Sutopu Federasyonu Yönetim kurulu üyesi Orhan Ergüneş tarafından yönetildi (10). "Alabanda 87" fuarı çerçevesinde 1 Aralık Salı günü saat 14:30'da düzenlenen panele Ahmet Bozdoğan (Marmara Üniversitesi Yüzme Ana Bilim Dalı Başkanı), Başar Acarlı (Kınılıda Su Sporları İhtisas Kulübü Başkanı), Yılmaz Özüak (Milli Takım Antrenörü), Hikmet Özün (Olimpik Antrenör), Banu Vahapoğlu (Milli Yüzücü), konuşmacı olarak katıldılar (10). Panelde; Sutopu Federasyonu

kurulması istendi, kapalı havuzlar öncelikle “ İstanbul, Ankara, İzmir” gibi pilot bölgelere yapılması, yüzme ve sutoresu antrenörlerine yeterli ücret ödensin, televizyonda amatör sporlara daha fazla yer ayrılınsın, yurt dışı temaslar artırılması en önemli konular olarak ele alınmıştı (10).

Türkiye Yüzme Atlama ve Sutoresu Federasyonu 1957 yılında kurulmuştu. Türkiye'nin ilk spor örgütü olan Türkiye İdman Cemiyetleri İttifakı 1923 yılında kurulduğunda Denizcilik Heyet-i Müttehidesi adı altında kurulan federasyonun bünyesi içinde bir de Yüzme şubesi yerliyordu (1). Yelken ve Kürek şubeleri de yine aynı federasyonun bünyesi içindeydiler. 1936 yılında Türkiye İdman Cemiyetleri İttifakı yerini yarışı resmi bir kuruluş olan Türk Spor Kurumu'na bıraktığında Denizcilik Federasyonu faaliyetini sürdürmüş ve yüzme sporu da yine bu federasyonun bünyesi içinde ayrı bir şube olarak hizmette bulunmuştu (1).

Nihayet 1957 yılında, bu kez iş başında bulunan Türk sporunun resmi örgütü Beden Terbiyesi Genel Müdürlüğü tarafından Denizcilik Federasyonu ortadan kaldırılmış; Yelken ve Kürek gibi Yüzme de ayrı bir federasyon haline getirilmişti(1).

1923 yılında 1957 yılına kadar Amiral Mehmet Ali Ülgen, Dz. Alb. Abdurrahman Benlioğlu, Celal Gözen, Zeki Rıza Sporel ve Kerim Büyek, Denizcilik Federasyonu'na başkanlık etmişlerdi (1). 1957 yılında kurulan Türkiye Yüzme, Atlama ve Sutoresu Federasyonu'nun Başkanlığına Federasyonun temelini atan ve ilk yönetmelikleri ortaya çıkararak federasyona bir işlerlik kazandırmak suretiyle bu

spor dalına büyük katkılarda bulunan Rıza Salih Saray 1961 yılında bu görevi eski bir şampiyon yüzücü ve değerli bir spor adamı olan Amiral Sıtkı Eryar'a bırakmıştır. Amiral Eryar'da yüzme sporumuza her zaman takdirle anılacak büyük hizmetlerde bulunmuş; bu konuyu disiplin içinde sağlam esaslara bağlamıştı (1). Ve nihayet 26 Kasım 1964 günü Fahiman Akdağ bu görevi Amiral Sıtkı Eryar'dan devralmıştı (1). Akdağ selefleri olan Saray ile Eryar'ın başarıları hizmetlerine yenilerini katmak ve Türkiye'de yüzme sporunun gelişmesinde önemli roller oynamakla tam 22 yıl aralıksız olarak bu hizmeti başarıyla sürdürecekti (1). Bunları yaparken seleflerine ve spora emek vermiş kişilere her zaman saygınlık gösterecek ve onları onure etmek gibi kadirşinaslıkta bulunacaktı (1).

Fahiman Akdağ başkanlığındaki ilk Türkiye Yüzme ve Sutopu Federasyonu heyeti şu şekilde teşekkül etmişti (1).

Başkan: Fahiman Akdağ

Asbaşkan: Nezih Demirkent

Genel Sekreter: Kemal Özbek

Teknik Üye: Safvan Serim

Üyeler: Muharrem Gülergin, İsmail Kireççi, Suat Özveren, Fahri Ayad, Mahmut

Dalan (1).

1984 yılı sonunda 22 yıldan beri Türkiye Yüzme, Atlama ve Sutopu Federasyonu Başkanlığı görevini yürütmekte olan Fahiman Akdağ'ın istifasıyla Türk Yüzme sporunda önemli bir dönem kapanmış oldu (1).

Fahiman Akdağ'ın Federasyonu şu son şeklinde idi: Başkan Fahiman Akdağ, Asbaşkan Haluk Toygarlı, Genel Sekreter Fikret Bulutcu, Üyeler Erdoğan Sungur, Bülent Alun, Ali Barçın, İnal Tengizman, Tuncay Şenyüz, Aydın Arran (1). 1984 yılı sonunda Türkiye'de ondört tane 50 metrelik 12 tanede 25 metrelik yüzme havuzu bulunuyordu. Ayrıca Bolu, Bursa, Kastamonu, Isparta, Samsun, Sivas, Kütahya, İskenderun, Kocaeli, Siirt, Diyarbakır ve Konya'da kapalı yüzme havuzlarının yapılması da yatırım programı içine alınmış bulunuyordu (1).

Yurt safhında faaliyette bulunan yüzme havuzlarında lisanslı 90 hakem hizmet vermekteydi(1). 1981 yılında 2943 olan lisansiyeye yüzücü sayısı ise 1984 yılı sonunda 7929'u bulmuştu. Ve yurt safhında tam 43 spor kulübümüz yüzme dalında faaliyet gösteriyordu (1).

1984 yılı sonunda yüzme sporunda faaliyet gösteren kulüpler şunlardı:

ADANA: Tenis-Dağcılık-Su sporları, Çukobirlik, Güneysanayi, Gazipaşa, DSİ Spor.

ADİYAMAN: Adıyamanspor.

ANKARA: Ankara Yüzme İhtisas, DSİ Spor, Hacettepe Üniversitesi Spor Kulübü, Orta Doğu Teknik Üniversitesi Spor Kulübü, Mülkiye Ring İhtisas, Silahlı Kuvvetler Gücü.

ANTALYA: Antalyaspor, Yol Su Elektrik, Yapı 17.

BALIKESİR: Karesi Pamuklu Dokuma

BURSA: Oyak Renault, Belediyespor, Merinos, DSİ Spor

ÇANAKKALE: Kilitbahir.

GAZİANTEP: Gaziantepspor.

HATAY: Botaşspor, Reyhanlı Gençlik.

İÇEL: Türk Ocağı

İSTANBUL: İstanbul Yüzme İhtisas, Yeşilyurt, Galatasaray, Denizgücü, K ınalıada,

ENKA, Adalar Su Sporları, Modaspor.

İZMİR: Tuborg Yüzme İhtisas, Karşıyaka, Altay, Göztepe, Denizspor.

MANİSA: Spil İhtisas.

TRABZON: Trabzon Yüzme İhtisas, Doğanspor.

ZONGULDAK: Erdemir Ereğlispor.

22 yıllık Fahiman Akdağ Dönemi'nin en önemli olaylarının başında, yüzme sporumuzun temelini teşkil eden ve "Yaş Grupları" diye adlandırılan taban inisiyatifler (1). 10-11-12-13-14 yaşlarındaki sporcuların üzerine önemli eğilen Federasyon, Türk Yüzme sporunun yarışlarını oluşturacak yüzücülerden beklenen randımanı almıştır (1). 1973 yılında başlayan bu hareket, 1984 yılında bu temelden yetişen şampiyonalara ve rekortmenlere ulaşmıştı (1). 1973 yılından 1984 yılına kadar tam 1062 yeni Türkiye rekorunun tesis edilmesi de bu büyük seferberliğin matematiksel ifadesiydi (1).

5.TÜRK YÜZME FEDERASYONUNDAN AYRILAN OLİMPİK BRANŞLAR

5.1. Sutopu Federasyonu

Su topu 1870’li yıllarda İngiltere’de ortaya çıkmış ; kuralları belirlenmiş olarak ise ilk kez 1890 yılında İngiltere ile İskoçya arasında oynanmıştır. 1900 yılında da Olimpiyat Oyunları’nda yer almıştır. Sutopunun uluslararası yönetim organı, Amatör Yüzme Federasyonu ‘na (FINA) bağlı Uluslararası Sutopu Yönetim Kurulu olup, 1908’de kurulmuştur (22). 1920’li yıllarda sutopunun güç ve yetenek isteyen spor dalı olması sağlanan derin havuzlar kullanılmaya başlanmıştır. Günümüzde Amerika ve İngiltere dışında, İtalya BDT ve Macaristan’da da çok yaygın bir spor dalıdır (22). Büyükdere Yüzme Havuzu , Türkiye’de gerçek anlamdaki sutopu sporunun doğum yeri oldu. Bu yolda ilk ciddi adımları 1931 yılında bu havuzda atıldı (1). Galatasaray, Fenerbahçe, Beylerbeyi ve İstanbul Su Sporları Kulübü, Türkiye’de sutopu sporunun öncülüğünü yapan kulüpler oldular. Gerçi bu tarihten çok daha önce ; 1912 yılında Moda ve Kalamış kıyılarında Fenerbahçe Kulübü sporcuları tarafından başlatılan bir sutopu faaliyeti olmuştu (1). 1931 yılında girişilen ilk ciddi sutopu faaliyeti, Macaristan’dan getirilen Tegethof adındaki bir antrenörün de büyük katkılarıyla hızlı bir gelişme gösterdi. Bu tam anlamıyla çağdaş bir faaliyet oldu.

Sutopu yurdumuzda 1930 yılında ele alınmaya başlandı. Bu spor dalı 17 Şubat 2005 yılına kadar “Yüzme, Atlama , Sutopu Federasyonu’na” bağlı kalmıştır(22). Daha sonra federasyonun bünyesinde birden çok olimpik branş

bulundurması nedeniyle ve sutopu faaliyetlerinde yoğun olmasıyla karar alıp ayrıca bir sutopu federasyonu kurulmuştur.

5.2. Yelken Federasyonu

Yelken İl Temsilciliğinin adı bundan yaklaşık 30 yıl önce “Su Sporları Ajanlığı” idi. 1971 yılında çıkarılan bir kanunla su bünyesinde bulunan yüzme, kürek ve yelken sporları birbirinden ayrılarak, kürek yüzme ve yelken, Yelken Federasyonu bünyesinde faaliyet göstermeye başladı. Yelken İl Temsilciliğinin adı ise “Yelken Ajanlığı” idi (16). 1957 senesinde Yelken branşı Su Sporları Federasyonu’ndan ayrılarak 25 Mayıs 1957’de Türkiye Yelken Federasyonu resmen kurulmuştur. Ancak Türkiye’nin 1907 senesinde kurulmuş olan Uluslar Arası Yat Yarış Birliğine üyeliği çok daha önce, 1932 gerçekleşmiştir. Uluslararası Birlik ise, diğer spor teşkilatları düzenlemelerine uyarak, 1996 senesinde adını Uluslararası Yelken Federasyonu (International Sailing Federation = ISAF) olarak değiştirmiştir (16).

Yelken sporunun icrasını düzenleyen kural ve gelenekleri dünyada Uluslararası Yelken Federasyonu, ülkemizde de Bakanlık Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü bünyesindeki Türkiye Yelken Federasyonu yürütür. Federasyon yapısını genelde Başkan, Yönetim Kurulu, Merkez Hakem Komitesi, Teknik Kurul, Sınıflık Sekreterlikleri, Eğitim Kurulu Organizasyon Komitesi, Sağlık Kurulu ve Hukuk Kurulu ile İllerde İl Yelken Temsilcisi, İl Tertip Komitesi İl Hakem Kurulu ve Yelken Kulüpleri ve Yönetim teşkil eder (16).

Sutopu ve Yelken d işında bünyesinde bulunan Atlama ve Senkronize yüzme halen Yüzme Federasyonu bünyesinde bulunmaktadır. Senkronize(su balesi) 1987 yılında Federasyonumuz tarafından ilk defa faaliyet programına alınmıştır (7). Ülkemizde daha önceden bulunan İstanbul Yüzme İhtisas Kulübü ve İzmir bölgesi bayan sporcularının oluşturduğu senkronize yüzme takımları bu dalda ilk Türkiye şampiyonluğuna çalışan takımlarımızdır (13). İlk Türk ekibini ise bu dalda Yüzme Federasyonu'nun davetlisi olarak ülkemize gelen F. Alman Ser-Nixen ekibi artistik yüzme dalında ilk Türk ekibini çalıştırmıştır (13). Atlama sporunda ise o yıllarda Fenerbahçe spor kulübü başarılı kulüplerdi (11).

6. ULUSLARARASI AMATÖR YÜZME FEDERASYONU (F.I.N.A)

6.1. FINA Teşkilatı

Federasyonun adı "Milletlerarası Amatör Yüzme Federasyonu"dur. Bu teşekkül, yüzme, atlama ve sutopu spor ve oyunlarını tanzim vazifesiyle mükellef ve işbu nizamname hükümlerine riayet etmeyi kabul eden memleketler Milli Yüzme Federasyonlarında kurulmuştur (17). FINA'nın kurucusu ve ilk genel sekreteri Bay Georges W. Hearn'dır (18).

FİNA'nın kuruluşundaki amaçlar şunlardır:

- a) Bütün dünyada yüzme, atlama, sutopu ve artistik yüzmenin yayılmasını teşvik etmek (17),
- b) Yüzme, atlama, sutopu ve artistik yüzmede tatbik edilecek amatörlük vasıflarını hazırlamak ve tatbikini sağlamak (17),

- c) Memleketler taraf ından amatörlük vas ıflarını taliki halinde bu talikleri kar ılıklı olarak tanımak (17),
- d) Yüzme, atlama, sutopu ve artistik yüzme kaidelerini nizamlamak (17),
- e) Dünya yüzme rekorlarının tasdiki ve tescili hususundaki esasları açıklamak (17),
- f) Milletlerarası müsabakaların bu kaideler hükümleri dahiresinde yapılmasını temin etmek (17),
- g) Milletler aras ında çıkabilecek ihtilaflarda ve alakalı devletlerden biri taraf ından kendisine intikal ettirilecek anlaşmazlıklar hakkında karar vermek (17),
- h) Olimpiyat oyunları ile Mahalli müsabakaları tertip ve murakabe etmek (17),
- i) Milletlerarası müsabaka ve yarışlarda resmi idarecilerin alakalı hükümetlerinden, ziyaretçiye müsabık ve idarecilere, herhangi bir tefrik ve dini ve siyasi mülahaza yürütmeksizin lüzümlü vize müsaadesini temin ve garanti etmek (17),

Resmi idareciler, hükümetlerinden bu garantiyi temin edemedikleri takdirde FİNA idaresi bu müsabaka ve yarışları başka bir memleketin organize etmesine müsadeye yetkilidir (17).

6.2. FINA' ya Giriş

1930'lu yıllarda Türk yüzme sporundaki en önemli olaylardan biride Türkiye'nin, Uluslararası Yüzme Federasyonu F.I.N.A.'ya giri ş i oldu. F.I.N.A. (Federation International de Natation Amatehur) yüzme sporuna uluslararası bir düzen vermek amacıyla 1903 yılında Londra'da kurulmuştu. Federasyonun genel merkezi daha sonra İsviçre'nin Lozan Kentine nakledilmişti (1).

Türkiye İdman Cemiyetleri İttifakı içinde faaliyetini sürdürmekte olan Denizcilik Federasyonu , 1931 yılında yüzme sporu dünyasının bu uluslararası örgütüne katılmak için başvuruda bulunmuştu. Bu başvurunun hemen kabulüyle aynı yıl F.I.N.A.'nın resmen üyesi olmuştu. Böylece Türk yüzücülerine uluslararası yüzme müsabakalarına katılabilme hakkı da doğmuştu (1). Ancak henüz emekleme çağında bulunan Türk yüzücülüğü için uluslararası alanda boy göstermek 1931 yılında bir hayalden öteye gidemezdi (1).

1934 yılında Sovyetler Birliği'ne gidiş ve 1937 yılında Macar yüzücülerin İstanbul'a getiriş uluslararası alanda atılan ilk adımlar olacaktı (1). Türkiye F.I.N.A'ya katıldığında, örgütün toplama üye sayısı 30'u bulmuyordu. Bugün 150'yi aşkın milli federasyonun F.I.N.A.'ya üye bulunduğunu düşünecek olursak, Türk yüzücülüğünün uluslararası federasyonda üyeliğinin hayli eskilere dayandığı açıkça ortaya çıkar. Bu da küçümsenmeyecek bir merhaledir (1).

7. SONUÇ

Dünyada yüzmenin örgütlü bir spora dönüşmesi 1888'de Amatör Spor Birliği'nin kurulması ile gerçekleşti. 1896 yılındaki modern olimpiyatların ilkinde yüzme sporu da yer aldı. Önceleri sadece erkeklerin katıldığı yarışlara 1912'de ilk kez bayan yüzücüler de alındı. 1909 yılında Londra'da Uluslararası Amatör Yüzme Federasyonu (FINA) kuruldu. Amatör Yüzme Federasyonu FINA (Federation Internationale de Natation Amateur) kurulmasından önce olimpiyatlarda yer alan yüzme yarışları sportif olmaktan çok 200 metre engelli yarışları bir direğe tırmanmayı, bir dizi kayığın üstünden geçtikten sonra, altından yüzmeyi içeriyordu. Diğer yarışlar ise, su altında en uzun mesafe yüzme, 4000 m yüzme gibi yarışlardı. FINA'nın kurulmasıyla birlikte, bu türden yarışlar kaldırılarak, yarışlarda FINA yönetmeliği esas alındı. Bu yönetmelikte yarış mesafelerinin metre cinsinden ölçülmesine karar verilerek yarışma stilleri de serbest, sırtüstü, kurbağalama ve kelebek olarak belirlendi. Türkiye kulüpleri de buna uygun eğitim ve yarışlar düzenlemeye başladılar (15).

Senkronize yüzme diğer adıyla su balesi, 1800'lü yılların sonunda ortaya çıkmış olmasına rağmen uzun yıllar sirk ve panayırılarda gösteri şeklinde sunuldu. 1952 yılında FINA tarafından tanınarak aynı yıl Helsinki Olimpiyatları'nda "Gösteri Sportu" olarak yer aldı. 1973'te ilk kez Senkronize Yüzme Dünya Şampiyonası yapıldı. 1984'te Olimpiyat programına dahil edildi (15).

Atlamalarda, bale esteti ği, cimnastik esteti ği ve yüzme esteti ği bir arada bulunur. Atlama yarışları ilk olarak 19.yy'da Avrupa'da ortaya çı kmıştır. İlk resmi atlama yarışmaları 1886'da Almanya, 1889'da İngiltere'de yapı lmıştır. 20.yy. başında cimnastik ve yüzme birleştirilerek modern atlama sporu oluşmuş, 1952'de Olimpiyatlara alınmıştır.Trampelen ve Kule olma üzere iki daldan oluşur (15).

Türkiye'de modern anlamda yüzme sporuna ilk adımın 1973 yılında Galatasaray Sultaniyesi'nde atıldığı görülür. Okulun Fransa'dan gelen Beden Eğitimi Öğretmeni M. Moiroux, aynı zamanda iyi bir yüzücü olduğundan Galatasaray Sultaniyesi öğrencilerine beden eğitimi derslerinde yüzmeyi de öğretmiştir. Ayrıca Heybeliada'daki Mekteb-i Fünun-ı Bahriye'nin (Deniz Harp Okulu) iç yönetmenliğinin 19. Maddesinde, okulun her öğrencisinin denize girmek ve yüzme öğrenmekle mükellef bulunduğu kesinlikle belirtilmekteydi (15).

Evliya Çelebi'nin Seyahatnamesi'nden Kağıthane şenliklerinde yüzme yarışlarının yapıldığı anlaşılmaktadır. Ayrıca Osmanlı Donanmasındaki leventlerinde çok iyi yüzme bildikleri saptanmıştır (15).

1900'lü yılların başlarında İstanbul'da bulunan yabancı uyruklular, kendi aralarında yüzme yarışları düzenlemeye başladılar. Bu tür yarışlara zaman zaman Türk gençleri de katılıyorlardı. Yüzme sporuna ilk yer veren kulüp Fenerbahçe olurken, onu Galatasaray izledi. 1922'de Moda-Kınalıada, Fenerbahçe-Kınalıada, Büyükkada-Fenerbahçe arasında uzun mesafe yarışları düzenlendi (15).

Türkiye’de ilk düzenli yarış, 15 Eylül 1923’te Büyükkada’da yapıldı. Aynı yıllarda kurulan Türkiye İdman Cemiyetleri İttifakı, yüzmenin daha disiplinli olarak yapılmasını sağladı. 1931’de Ekrem Rüştü Akömer’in çabaları ile Türkiye’de ilk yüzme havuzu olan, 25x50 m boyutlarındaki İstanbul Büyükdere Yüzme Havuzu açıldı. Aynı dönemde, İzmir Karşıyaka spor kulübü de yüzme şubesi açtı. Büyükdere Havuzu'nda G.Saray ile başlayan yüzme çalışmaları F.Bahçe, Ortaköy, Vefa, Beykoz kulüplerinin de eklenmesiyle yaygınlaştı (15).

Yüzücülerimiz, ilk uluslararası karşılaşmaya 1934’te o dönemin Sovyetler Birliği’nde katıldı. Türkiye’de ilk yarış ise 1937’de Moda’da yapıldı. Aynı yıl yüzme yarışları Denizcilik Federasyonu’na bağlandı. 1942 yılında Ortaköy’de inşa edilen ilk modern yüzme havuzu açıldı. “Lido” ismiyle açılan bu havuzun ölçüleri 33x15 m olup havuzun bir tarafı daha sığdı. Türk yüzme sporunda başlayan yeni dönem, 1943 yılında İstanbul Yüzme İhtisas Kulübü’nün kurulmasıyla sürdü. İYİK çalışmalarına 1943’ten 1961’e dek Ortaköy’deki Lido Havuzu’nda devam ettikten sonra, kendi tesislerine taşındı. 10 Ağustos 1954’te, 16 saat 50 dakika süren zorlu bir mücadeleyi tamamlayan Murat Güler, Manş Denizi’ni geçen ilk Türk yüzücü oldu(15).

1931-1932 yıllarında bayanlar arasında yüzme yarışları başlamıştır. Avrupa’da doğup büyüyen Leyla Asım Turgut hanım anavatana döndükten sonra bu sporu sürdürmek istemiş ve Fenerbahçe kulübüne girmiştir. Onun tek başına başlattığı bayanlar yüzme spor çalışmaları yeni bayan yüzücülerin katılımıyla genişlemiştir. Bunda Atatürk’ün o yıllarda Türk kadınlara tanıdığı büyük hakların da önemli etkisi bulunmaktaydı (6). 1960’lı yıllarda Gülşen Koşkun, Roksan Okan, Nilgün

Sökmen, Sevgi Duru ve Lale Kohen yüzme havuzlarında yıldızlaştılar. 1980 yılında İzmir'de yapılan İslam Oyunları Sebla Tan'ın 100 metre serbestte, Elif Ünsal 200 metre serbestte, Yakut Alca 100 metre kelebek, 200 metre serbest ve 200 metre karışıkta, Şehnaz Uslu 200 metre sırtüstüde, Memduha Alpdoğan 400 metre serbestte ve 800 metre serbestte; Yasemin Savran 400 metre karışıkta Türkiye'ye 11 altın madalya kazandırdılar (15).

Yüzme sporu, 1957'de Denizcilik Federasyonu'ndan ayrılarak, Rıza Salih Saray başkanlığında bağımsız bir federasyona kavuştu. 1970'li yıllarda inşa edilen açık ve kapalı yüzme havuzlarının hizmete girmesi ve miniklere yöneltilen altyapı çalışmaları Türk yüzme sporu açısından olumlu sonuçlar vermeye başladı. 1971 yılında İzmir'de yapılan Akdeniz Oyunlarında Türkiye 15 erkek ve 10 bayan yüzücü 15 sutopucu ve 6 atlayıcı ile yer aldı. Akdeniz Oyunları İzmir'de yüzme sporuna karşı duyulan sevginin ve ilginin bir kat daha büyümesine yol açtı. 1974 yılından itibaren kurulan Spor Akademileri Türkiye'deki akademik eğitimli antrenör ve spor adamı açığını kapatmaya başladı (15).

Ersin Aydın'ın Anamur-Girne arasında açık denizde yüzmesini, Rahmetli Mehmet Gedik takip etti. Murat Özüak'ın Balkan Şampiyonaları'nda ilk altın madalyayı kazandırması ve Sabri Özün'ün Balkan Şampiyonluğu izledi. 1978 Dünya Okullar Oyunları'nda Zafer Atamer altın madalyaya ulaştı. Derya Büyükuncu Avrupa kısa kulvarda kürsüye çıktı (15).

Cumhuriyet döneminde Türkiye, yüzme sporunda birtakım gelişmeler sağlamıştır. Ancak, AB ülkeleriyle karşılaştırıldığında, bu alanda daha büyük gelişmeler sağlamak zorunda olduğumuz da bir gerçektir. Önemli olan sağlanacak gelişmelerin sistematik bir çerçeveye kavuşturulmasıdır. Önceki yıllarla kıyaslandığında yüzme sporuna ilgi artmakta, bireylerin bu spora talepleri yükselmektedir. Türkiye’de yüzme sporundaki gelişmeyi hızlandırma işlevini daha iyi yerine getirebilmek için fırsatları değerlendirmek gerekmektedir (15). Federasyon önceliklerini doğru belirleyip, kaynakların etkili kullanımını sağladığı takdirde başarıyı yakalayacaktır. Önemli olan doğru işlerin, yetkin insan kaynakları ile zamanında yapılması ve istikrarın sağlanmasıdır (15).

Türkiye’de yüzme, atlama, senkronize yüzme branşlarında planlı hizmet üretme, belirlenen politikaları somut iş programlarına ve bütçelere dayandırma ve uygulamayı etkili bir şekilde izlemek için 2006 yılında özerkliğine kavuştu. Şu an (2007) Türkiye Yüzme, Atlama ve Senkronize Federasyonu Başkanı Dr. Aydın Karakuzu olup seçimle gelmiştir.

KAYNAKÇA

- 1) ATABEYOĞLU, Cem, Türk Yüzme Tarihi, Türk Spor Vakf ı Yayınları 5/10, Dünya Yayıncılık, İstanbul, 1993.
- 2) AYDIN, Ersin, Yüzme Öğrenimi ve Tekniği, İstanbul, 1975.
- 3) “Antikiteden Moderniyete Olimpiyat Oyunları” Boyut Matbaacılık, İstanbul 2003, s.177-178.
- 4) BÜKÜLMEZBAŞ, Sadi, TENG İZMAN İnal;Gençlik ve Spor Bakanl ığı Beden Terbiyesi Genel Müdürlü ğü Türkiye Yüzme, Atlama Sutopu Federasyonu, Hüsnütabiat Matbaası, İstanbul 1973.
- 5) BOZDOĞAN, Ahmet, ÖZÜAK, Ali, Stilleriyle Temel yüzme, İlpress Yayım, İstanbul 2003.
- 6) Düünden Bugüne Türkiye’de Yüzme, ([http:// www.swim.gen.tr](http://www.swim.gen.tr)),(22 Nisan 2007’de İnternette Elde Edilmiştir).
- 7) ERGÜNEŞ, Orhan, “87 Sezonunun Ard ından” Yüzme Dünyası Su Sporları İhtisas Dergisi, Sayı:3, Kasım-Aralık 1987.
- 8) Gençlik ve Spor Bakanl ığı Beden Terbiyesi Genel Müdürlü ğü, Türkiye Yüzme Atlama ve Sutopu Federasyonu, 1971 Faaliyet Program ı, Hüsnütabiat Matbaası, İstanbul 1971.
- 9) Gençlik ve Spor Bakanl ığı Beden Terbiyesi Genel Müdürlü ğü Türkiye Yüzme Atlama ve Sutopu Federasyonu, 1970 y ılı Faaliyet Program ı, Hüsnütabiat Matbaası, 1970 İstanbul.
- 10) KIRAL, Özlem, “Türkiye’de İlk Yüzme Paneli Düzenlendi”, Yüzme Dünyası Su Sporları İhtisas Dergisi, Sayı:4, Syf: 20-21, Şubat-Mart 1988.

- 11) SANVAR, Erdem, "Türkiye'de organize edilen ilk yüzme yarışları", Yüzme Dünyası Su Sporları İhtisas Dergisi, Sayı:7, Ağustos-Eylül 1988.
- 12) SANVAR, Erdem, "Yüzme Sporumuz Belgeseli" Yüzme Dünyası Su Sporları İhtisas Dergisi, Sayı:3, Syf:28, Kasım-Aralık 1987.
- 13) "Senkronize Yüzme Türkiye'de Başladı", Yüzme Dünyası Su Sporları İhtisas Dergisi, Sayı:3, Kasım-Aralık 1987.
- 14) SUNGUR, Erdoğan, İzmir Spor Tarihi, İzmir İl Özel İdare Müdürlüğü Yayını, İzmir, 2002.
- 15) Stratejik Plan Hazırlık Plan Taslağı, (http://www.turkyuzme.com/federasyon/2006secim/baskan-bildirileri/20070228-mtuncer-TYF_stratejik_plan_haz_1.html) (İnternette 2 Nisan 2007'de Elde Edilmiştir).
- 16) Tekirdağ Gençlik ve Spor İl Müdürlüğü, Düünden Bugüne Yelken Sporunu, (http://www.tekirdag-gsim.gov.tr/index2.php?option=com_content&do_pdf=1&id=79), (İnternette 11 Mayıs 2007'de Elde Edilmiştir).
- 17) T.C. Bakanlık Beden Terbiyesi Genel Müdürlüğü, F.I.N.A Uluslararası Amatör Yüzme Federasyonu, Toker Matbaası, İstanbul, 1965-1968.
- 18) T.C. Milli Eğitim Bakanlığı Beden Terbiyesi Genel Müdürlüğü Su Sporları Federasyonu, FINA Beynelminel Amatör Yüzme Federasyonu Nizamnamesi, İstanbul 1950.
- 19) T.C. Selçuk Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu, "Osmanlı'da Spor Sempozyumu", 26-27 Mayıs, Konya, 2000.

- 20) TOYGARLI, Haluk, "Öncelikle İşin Alfabetesi Olan Tesis Sorunu Halledilmelidir" Yüzme Dünyası Su Sporları İhtisas Dergisi, Sayı:1, Syf:12-13, 1 Haziran 1987.
- 21) URARTU, Ümit, Yüzme Teknik Tatvik Kondisyon, İnkilap Kitabevi, İstanbul, 1994.
- 22) "Yüzme" , Morpa Spor Ansiklopedisi, Cilt 5, Morpa Kültür Yayınları, İstanbul, s. 202-204,218-223,246,247.